

ID-SVINDEL

Må du betale for gjeld en annen person har tatt opp i ditt navn?

Jussbuss

Til deg som leser denne brosjyren.

Jussbuss er et studentdrevet rettshjelptiltak tilknyttet Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Siden stiftelsen i 1971 har Jussbuss drevet rettshjelp og rettspolitisk arbeid, med særlig fokus på svakere grupper i samfunnet. Vi mottok i 2019 omtrent 6 000 henvendelser.

Denne brosjyren er ment som et hjelpemiddel til deg som har blitt utsatt for svindel. Det kan være saker der noen har tatt opp gjeld i ditt navn og så blir du krevet å betale tilbake denne gjelden til banken. Brosjyren gir veiledning i lover og praktiske råd for hvordan du kan angripe problemene.

Reglene for svindel er kompliserte og i stadig endring. Det finnes også uenigheter om hvordan man skal forstå dem. Vår vurdering kan være forskjellig fra andres vurdering. Vi tar forbehold om både regelendringer i tiden etter publisering av brosjyren og andre forståelser av reglene. Ta kontakt med Jussbuss for mer informasjon om dette.

Svært mange som har blitt utsatt for svindel synes det er vanskelig å ta tak i problemene, og vet ikke hvor de skal begynne. Derfor har vi laget en oversikt i kapittel 7 over hvordan man kan gå frem "trinn-for-trinn" for å få en oversikt over hva som har skjedd, og hvordan du best kan håndtere situasjonen. I tillegg finnes det eksempler på ulike typer brev som du i denne prosessen kan sende til dine kreditorer.

Dersom du trenger hjelp til å håndtere dine gjeldsproblemer, kan du finne vår brosjyre om dette på våre nettsider www.jussbuss.no og på våre kontorer. Du kan også ta kontakt med sosialtjenesten i kommunen du bor i, og be om å få snakke med en økonomisk rådgiver.

Jussbuss kan gjøre en vurdering av om du er ansvarlig for å tilbakebetale gjelden i ditt navn til bankene. I visse saker kan Jussbuss hjelpe deg med å bestride ditt ansvar overfor banken. Kontakt Jussbuss for spørsmål om vi kan hjelpe deg i din sak.

Lykke til!

Oslo, juni 2020

Jussbuss ved Husleie- og gjeldsgruppen

Innhold

1.	INTRODUKSJON	5
1.1	Hva er identitetssvindel?	5
1.2	Hovedregel: Svindleren må betale pengene til banken	5
1.3	Når må svindelofferet betale gjelden tilbake til banken?	5
1.4	Svindler og svindelofferet kan ha et felles ansvar til å betale til banken	6
1.5	Svindelofferet kan kreve regress av svindleren	6
2.	ANSVAR ETTER AVTALEN	7
2.1	Du er bare bundet av avtaler du inngår selv	7
2.2	Du kan være bundet av fullmakt eller annen godkjenning	7
2.3	Det er viktig med bevis	8
3.	ERSTATNING	9
3.1	Når kan svindelofferet bli erstatningsansvarlig?	9
3.2	Hvilke regler gjelder?	10
3.2.1	Finansavtaleloven (se kapittel 5)	10
3.2.2	Ulovfestede regler (se kapittel 6)	10
4.	FELLESVILKÅR FOR ERSTATNING	11
4.1	Økonomisk tap	11
4.2	Faktisk årsakssammenheng	11
4.3	Adekvans	11
5.	FINANSAVTALELOVEN	13
5.1	Du må betale kr. 1.200	13
5.1.1	Hva er et betalingsinstrument?	14
5.1.2	Hva er en personlig sikkerhetsanordning?	14
5.2	Du må betale kr. 12.000	14
5.2.1	Hva er et elektronisk betalingsinstrument?	15
5.2.2	Hvilke plikter har du etter loven?	15
1	Plikter etter avtalen	16
2	Plikter knyttet til passordet	17
3	Plikten til å si ifra til banken	17
5.2.3	Hva er grov uaktsomhet?	18
5.3	Du må betale hele beløpet	20
5.3.1	Grov uaktsomhet	20
5.3.2	Forsett	20
5.3.3	Svik	21
6.	ULOVFESTEDE ERSTATNINGSREGLER	22

6.1	Når gjelder disse reglene?	22
6.2	Du må betale hele beløpet dersom du har vært uaktsom	22
7.	STEG DERSOM DU HAR BLITT SVINDLET	25
7.1	Forespørsel om berostillelse av krav som følge av svindel	27
7.2	Forespørsel om frafall av krav som følge av svindel	28
8.	NYTTIGE TELEFONNUMRE	29

1. INTRODUKSJON

Dette kapittelet gir en introduksjon til reglene i resten av brosjyren.

1.1 Hva er identitetssvindel?

Med identitetssvindel (ID-svindel) i denne brosjyren menes når noen stjeler eller uten samtykke tar en annens personlige identitetspapirer, vanligvis et betalingsinstrument (BankID-brikke, BankID på mobil eller bankkort), og bruker dette til å ta penger fra en person, for eksempel ved å:

- ta opp et lån i en annens navn
- bestille og bruke et kredittkort i en annens navn
- kjøpe varer i en annens navn

Mistenker du at du har blitt utsatt for ID-svindel?

Hvis du mistenker at noen har brukt ditt betalingsinstrument til å ta penger fra deg, er det veldig viktig at du skaffer deg oversikt over svindelen og forhindrer mer svindel. Les mer om dette i kapittel 7.

1.2 Hovedregel: Svindleren må betale pengene til banken

Den personen som har utført en ID-svindel (*svindleren*) og har mottatt penger hen ikke har krav på, må i utgangspunktet betale tilbake pengene til den som har overført dem (dette er typisk en bank).

1.3 Når må svindelofferet betale gjelden tilbake til banken?

Det kan ofte være vanskelig å få svindleren til å betale. Det kan enten være at svindleren ikke har *betalingsevne* (ikke har penger til å betale tilbake), eller *betalingsvilje* (ikke har ønske om å betale tilbake). I noen tilfeller er det ikke mulig å komme i kontakt med svindler eller man vet ikke hvem svindleren er.

I slike situasjoner krever bankene ofte at svindelofferet selv betaler tilbake pengene.

Det finnes to måter du kan bli ansvarlig for å betale tilbake gjeld du har blitt svindlet for til banken:

1. Du er bundet av avtalen
2. Du må betale tilbake pengene som en erstatning til banken

Du kan være forpliktet på ett eller begge av disse grunnlagene.

Avtalen

Hovedregelen er at du er ikke er forpliktet til en avtale du ikke selv har inngått. Det finnes unntak fra dette, enten hvis du har gitt fullmakt til en annen til å inngå avtalen på vegne av deg, eller dersom du har godkjent avtalen etter den er inngått. Her er det viktig å bevise så godt som mulig at du ikke har inngått avtalen eller gitt fullmakt eller annen godkjenning til den. Se mer om dette i kapittel 2.

Erstatning

Du kan bli ansvarlig til å betale tilbake gjelden selv om du ikke har inngått avtalen, hvis du *kunne og burde* ha forhindre svindelen. Det avgjørende for hvor mye du må betale er om det er en svindelsak som faller innunder finansavtaleloven eller ikke. Se mer om dette i kapittel 3 til 6.

1.4 Svindler og svindelofferet kan ha et felles ansvar for å betale til banken

I det tilfelle der du blir ansvarlig for å betale tilbake lånet til banken, blir ikke svindlerens ansvar til å betale tilbake borte. Da kan **svindleren og svindelofferet sammen bli ansvarlig** for å betale tilbake lånet.

Hvis to personer sammen er ansvarlig for å betale tilbake penger kan banken **velge hvem de vil kreve pengene fra**. For eksempel kan det vise seg at svindleren ikke har noen penger. Da kan banken kreve pengene av svindelofferet.

1.5 Svindelofferet kan kreve regress av svindleren

Regress er et tilbakebetalingskrav. Det er en rett på å få tilbake penger du ha betalt for noen andre.

Dersom du som svindeloffer må betale gjelden til banken, har du som hovedregel et regresskrav. Det betyr at kan du kreve pengene direkte fra svindleren.

Hvis du lurer på hvordan du skal kreve tilbake pengene av svindler ta gjerne kontakt med Jussbuss.

2. ANSVAR ETTER AVTALEN

Dette kapittelet gir en oversikt over når du som svindelofferet må betale tilbake pengene til banken (eller butikken eller lignende) fordi du er bundet av avtalen. Med avtale menes her f.eks. låneavtale, kredittkortavtale, kjøpsavtale eller lignende.

2.1 Du er bare bundet av avtaler du inngår selv

Hovedregelen er at man bare kan inngå avtaler i sitt eget navn. Dette vil si at man ikke kan inngå en avtale i andres navn. Unntaket fra dette er dersom man gir en fullmakt eller annen godkjennelse til å inngå en avtale (se avsnitt 2.2).

Dersom du har inngått avtalen selv, for eksempel ved selv å ha søkt om lån eller et kredittkort i en bank, er du bundet av avtalen. Hovedregelen er da at du er forpliktet etter innholdet i avtalen.

Dersom du verken har søkt om lån eller et kredittkort i banken selv, eller gitt godkjennelse til at en annen kan gjøre dette i ditt navn, er du ikke avtalerettslig forpliktet overfor banken. Da er du som hovedregel heller ikke ansvarlig for å betale tilbake kreditten som er forbrukt (se likevel kapittel 4 for situasjoner der du må betale pengene tilbake som en erstatning selv om du ikke har inngått avtalen).

2.2 Du kan være bundet av fullmakt eller annen godkjennelse

Du kan være forpliktet etter avtalen hvis du har gitt fullmakt eller en annen godkjennelse.

Fullmakt

En fullmakt betyr at du har gitt en annen rett til å inngå en avtale på vegne av deg. En fullmakt kan gis både skriftlig og muntlig.

Eksempel 1:

Du gir din BankID med kode til en venn og ber henne kjøpe en genser fra en nettbutikk. Du har da gitt en fullmakt til kjøp av en genser. Du er bundet til kjøpsavtalen av genseren, og må betale for genseren til butikken. Vennen din kan derimot ikke bruke kortet til å ta opp lån i ditt navn. Dette faller utenfor fullmakten.

Eksempel 2:

Du har gitt BankID-brikken din og passordet til søsteren din for å logge inn på bankens nettside og ta opp et forbrukslån på kr 100 000. Du er da forpliktet til å betale tilbake hele lånet til banken.

Annen godkjennelse

En godkjennelse kan foreligge hvis du ikke selv har inngått en avtale, men i ettertid aksepterer avtalen.

Eksempel:

Venninnen din kjøpte genseren du ba om. Selv om du bare ga fullmakt til kjøp av en genser søkte hun og fikk også godkjent kredittkort i ditt navn. Når hun kommer tilbake til deg forteller hun hva hun har gjort. Du sier at det er greit og du sier ikke ifra til banken om at du ikke skal ha kredittkortene. Da kan du ha gitt godkjenning.

NB! Vurderingen av om du har gitt fullmakt eller godkjenning til å inngå en avtale med en annen, kan være vanskelig. Ta derfor kontakt med Jussbuss eller et annet rettshjelpstiltak dersom du er usikker på om du kan ha gitt fullmakt eller godkjenning til en annen.

2.3 Det er viktig med bevis

Det kan være vanskelig å bevise at noen andre har brukt din BankID-brikke, ettersom avtalen inngås elektronisk (på internett) uten personlig oppmøte eller med vanlig signatur.

I noen tilfeller ber banken om at du beviser at det ikke er du som har inngått avtalen før de vurderer å slette kravet mot deg.

I andre tilfeller kan det være at enten du eller banken har klaget inn saken til et tvisteløsningsorgan, som for eksempel Finansklagenemnda, Forlikrådet, eller de alminnelige domstolene (tingretten, lagmannsretten og Høyesterett). Slike tvisteløsningsorganer og retten må foreta en **bevisvurdering** av hva som mest sannsynlig har skjedd. De må vurdere om det er mest sannsynlig at det har skjedd svindel eller om det er mest sannsynlig at du har inngått avtalen selv.

I slike tilfeller er det viktig å begrunne så godt som mulig at du ikke har inngått avtalen selv. **Jussbuss oppfordrer derfor til å innhente all dokumentasjon som kan bevise at ID-svindel har skjedd.** Dette kan være dokumentasjon som viser at det ikke er din epostadresse eller telefonnummer som er brukt til å søke om lån, at du ikke var på det stedet der betalingskortet ble benyttet, eller annen lignende informasjon. Det er også svært viktig at du anmelder forholdet. Dersom du kan legge frem en anmeldelse kan det fremstå som mer sannsynlig at det ikke er du selv som har inngått avtalen. Se mer om dette i kapittel 7.

3. ERSTATNING

Dette kapittelet gir en introduksjon til reglene om når svindelofferet må betale pengene til banken som erstatning. Kapittel 4, 5 og 6 utdyper disse reglene.

3.1 Når kan svindelofferet bli erstatningsansvarlig?

Du kan bli ansvarlig for å betale tilbake penger noen har tatt opp og fått utbetalt i ditt navn, **hvis du i en svindelsak kunne og burde handlet annerledes**. Det som vurderes er om du ved din oppførsel kunne ha forhindre eller begrenset svindelen ved å ha opptrådt på en mer aktsom måte.

Da må du tilbakebetale beløpet som en erstatning for det tapet banken har fordi du ikke gjorde som du burde. Som regel vil denne erstatningen være pengene svindleren har tatt ut av din konto eller brukt i ditt navn.

Eksempel:

*Du legger igjen BankID-brikken på pulten på jobben, og skriver ned passordet på en lapp som ligger ved siden av. En kollega stjeler BankID-brikken og passordet, og bestiller et kredittkort i ditt navn. Måten du oppbevarte din BankID-brikke og ditt passord blir vurdert som **uaktsom**. Du burde ikke ha skrevet ned passordet, du kunne og burde ha låst inn både brikken og passordet hver for seg, og på den måten unngått at svindleren stjal både brikken og passordet. Din oppførsel kan dermed medføre at du må betale tilbake hele eller deler av det beløpet din kollega har brukt på kredittkortet.*

Hvordan lese resten av brosjyren

Etter dagens regler kan du være erstatningsansvarlig etter to ulike regelsett. Hvilket av de to regelsettene som gjelder for deg kan du lese nærmere om i kapittel 3.2.

For begge disse regelsettene gjelder det noe vilkår som må være oppfylt for at banken kan kreve penger av deg. Disse kan du lese om i kapittel 5.

OBS!

Reglene for svindelofferets erstatningsansvar er **kompliserte** og i stadig endring. Det finnes også uenigheter om hvordan man skal forstå dem, og våre vurderinger kan være forskjellig fra andres vurdering, for eksempel i Forlikrådet. En særlig usikkerhet er om finansavtaleloven gjelder for svindel i banker som svindelofferet ikke var en kunde hos på tidspunktet for svindelen. Vær derfor særlig obs på denne usikkerheten. Ta kontakt med Jussbuss for mer informasjon.

3.2 Hvilke regler gjelder?

Vi har to regelsett som bestemmer når du blir ansvarlig for å betale pengene til banken som en erstatning: Finansavtaleloven og ulovfestede regler. **Bare ett** av regelsettene kan gjelde for hvert enkelt svindeltilfelle.

Reglene er ulike, og hvilke regler som gjelder kan være avgjørende for om du må betale pengene til banken eller ikke. Hvilke regler som gjelder avhenger av hvordan svindelen er skjedd. Dette skillet er teknisk, og skyldes at loven ble laget før BankID ble utviklet. Skillet er derfor uten en nærmere logisk begrunnelse. Dette kapitlet gir en oversikt over dette skillet, og her kan du finne ut om Finansavtaleloven eller ulovfestede regler gjelder for deg.

3.2.1 Finansavtaleloven (se kapittel 5)

Finansavtaleloven er en lov som bare gjelder når svindler har foretatt «**uautoriserte betalingstransaksjoner**¹»

- En **betalingstransaksjon** betyr overføring eller uttak av penger, for eksempel ved bruk av et bankkort i minibank eller ved overføring fra nettbank til en annen konto.²
- At denne må være **uautorisert** betyr at den som eier pengene eller kontoen ikke har gitt samtykke til transaksjonen.³

Eksempler på uautoriserte betalingstransaksjoner:

- Noen bruker ditt bankkort for å kjøpe varer eller ta ut penger fra en minibank uten ditt samtykke
- Noen overfører penger fra din konto uten ditt samtykke

3.2.2 Ulovfestede regler (se kapittel 6)

De ulovfestede reglene gjelder når det **ikke** har skjedd «uautoriserte betalingstransaksjoner».

Eksempler:

- *Du har samtykket til at noen har brukt kortet ditt. Denne betalingstransaksjonen er ikke «uautorisert»*
- *Noen inngår en avtale i ditt navn, for eksempel en låneavtale. I dette tilfelle har penger ikke gått ut av en konto, og det har ikke skjedd en betalingstransaksjon*
- *Noen har kjøpt varer på kreditt i ditt navn. I dette tilfelle har det heller ikke skjedd en betalingstransaksjon*

¹ Finansavtaleloven § 35 (1)

² Finansavtaleloven § 12 bokstav a)

³ Finansavtaleloven § 24 (2)

4. FELLESVILKÅR FOR ERSTATNING

For alle tilfeller av erstatning (både de som faller innunder finansavtaleloven (kapittel 5) og som faller utenfor (kapittel 6)), må disse tre vilkårene være oppfylt: økonomisk tap, faktisk årsakssammenheng og adekvans.

4.1 Økonomisk tap

Banken kan bare kreve erstatning for sitt økonomiske tap. Et økonomisk tap vil si at banken har tapt penger på grunn av svindelen. Dette vilkåret vil som regel være oppfylt dersom banken har lånt ut penger og ikke fått tilbakebetalt lånesummen.

Dersom svindleren har tilbakebetalt lånesummen til banken, kan banken ikke kreve pengene av deg også. De kan ikke kreve inn pengene to ganger.

4.2 Faktisk årsakssammenheng

Faktisk årsakssammenheng vil si at din opptreden har ført til at banken har tapt penger. Dine pliktbrudd må stå i årsakssammenheng til bankens tap. Dersom banken uansett ville ha lidt et tap dersom du hadde gjort alt riktig, kan de ikke kreve pengene av deg.

Eksempel:

En mann blir frastjålet kredittkortet sitt, og svindleren tar ut kr. 10.000 av i en minibank samme dag. Mannen finner ut at han har mistet kortet dagen etterpå, men sier ifra til banken først to uker senere. Han har brutt sin plikt på å gi beskjed (underrettet) banken snarest mulig. Men banken ville uansett ha mistet pengene dersom han hadde varslet samme dag han fant det ut, fordi pengene ble tatt ut dagen før – når han ikke visste at kortet var borte. Det foreligger derfor ikke årsakssammenheng mellom mannens pliktbrudd og bankens tap, og han er ikke ansvarlig for å betale pengene. Dersom svindleren fortsetter å bruke kredittkortet etter at mannen burde varslet banken, altså etter den første dagen, foreligger det derimot årsakssammenheng. Mannens varsling kunne ha hindret at svindleren fortsatt å bruke kortet etter den første dagen. Han må derfor betale pengene som svindler har tatt ut etter at mannen burde ha varslet banken.

4.3 Adekvans

Adekvans betyr at man gjør en vurdering av om det økonomiske tapet er så fjernt og avledet at svindelofferet ikke trenger å betale tapet. Denne vurderingen er basert på mange forhold, blant annet:

- *graden av skyld fra svindelofferets side*

- *hvor sannsynlig det var for å bli svindlet*
- *hvor mye penger man har blitt svindlet for*
- *om det er mest rimelig at svindelofferet eller banken betaler*

De aller fleste tilfeller av svindel er adekvate, og det er derfor sjeldent at man slipper å betale erstatning fordi tapet er inadekvat.

Eksempel:

En mann gir BankID-passordet til sin samboer gjennom 30 år. De har levd i et stabilt samboerforhold og har barn sammen. Både mannen og kona jobber i kommunen. Kona jobber på lønningskontoret. De har en stabil økonomi. Kona blir så spilleavhengig og skjuler det fra mannen sin. For å betale spillgjelden søker hun om forbrukslån i mannens navn. Hun bruker falsk e-postadresse og telefonnummer i lånesøknaden. Hun tar kopi av mannens førerkort, lurar en kollega til å bekrefte kopien og sender inn mannens selvangivelse og lønnslipp. Selvangivelsen og lønnslippen får kona tak i fordi hun jobber på lønnskontoen i kommunen. Kona sørger for være hjemme tidligere fra jobb enn mannen for å hindre at han får brevene fra banken i posten. Kona forfalsker så mannens signatur for å godkjenne låneavtalen.⁴

I dette tilfellet *kan* mannen bli ansvarlig for å betale tilbake lånet på erstatningsrettslig grunnlag. Dette fordi han ved å gi bort BankID-passordet har vært uaktsom. Samtidig er bedrageriet fra kona så dominerende at mannens uaktsomhet kommer helt i bakgrunnen. Da *kan* retten komme frem til at bankens tap ikke er en adekvat følge av mannens uaktsomme handling. Merk at det skal veldig mye til, og at det vil variere mye fra sak til sak.

⁴ Eksempelet er basert på en sak fra retten, se TGJOV-2017-170313

5. FINANSAVTALELOVEN

I dette kapittelet ser vi på om du må betale pengene tilbake til banken når svindleren har foretatt «uautoriserte betalingstransaksjoner» (se kapittel 3.2 for definisjon).

Reglene i finansavtaleloven deler det økonomiske ansvaret for ID-svindel mellom banken og svindelofferet, og ikke svindler. Formålet med reglene er å begrense den økonomiske risikoen digital signering med BankID-brikke medfører for en bankkunde, ved at banken må betale noe av tapet.

Hovedregelen er at banken selv må dekke tapet som følge av svindelen.⁵ Dette betyr at de i utgangspunktet ikke kan kreve pengene av deg.

Du kan likevel bli ansvarlig for å betale:

1. En egenandel på kr. 1.200,
2. En sum på inntil kr. 12.000, eller
3. Hele beløpet du har blitt svindlet for

Hva du er ansvarlig for kommer an på:

- hvordan svindelen er gjennomført (med BankID eller lignende), og
- hvordan din egen oppførsel har vært (om du brutt noen av dine plikter).

I dette kapittelet går vi igjennom vilkårene for når du kan bli ansvarlig for de ulike summene.

Obs! Selv om du oppfyller alle vilkårene i første alternativ, kan du fortsatt være ansvarlig for summene i andre og tredje ledd. **Det er derfor viktig å sjekke alle tre alternativer: kapittel 5.1, 5.2 og 5.3.**

5.1 Du må betale kr. 1.200

Du må betale banken kr. 1.200 dersom svindelen er skjedd ved

1. bruk av et tapt eller stjålet betalingsinstrument, **og**
2. en personlig sikkerhetsanordning

Eksempel: Noen har stjålet BankID-brikken din og funnet ut av passordet ditt, og har brukt dette til å logge inn i nettbanken din og overført kr. 10.000 til sin bankkonto. Du må da minst dekke kr. 1.200 for dette.

OBS! Selv om du er ansvarlig for kr. 1.200, kan du bli ansvarlig for inntil kr. 12.000 eller hele beløpet dersom vilkårene for dette er oppfylt (se kapittel 5.2 og 5.3)

⁵ Finansavtaleloven § 35 (1)

5.1.1 Hva er et betalingsinstrument?

Betalingsinstrument er fysiske instrumenter og fremgangsmåter som brukes for å gjennomføre en betaling.⁶

Dette omfatter alle typer betalingskort, herunder kredittkort, og andre instrumenter, som for eksempel en mobiltelefon. Det vil også omfatte kombinasjoner av passord og koder som benyttes av kunden for eksempel for å logge seg inn i en nettbank.⁷

Eksempler:

- *BankID-brikke*
- *BankID på mobil*
- *Debetkort*
- *Kredittkort*

5.1.2 Hva er en personlig sikkerhetsanordning?

En *personlig sikkerhetsanordning* er legitimasjon og rutiner du har fått fra banken for å kunne bevise din rett til å ta ut penger eller gjennomføre betalingstransaksjoner. Dette vil typisk være en kode som er ment å identifisere den som bruker et betalingsinstrument, som for eksempel en kombinasjon av sifre, slik som pin-koden.⁸

Eksempler:

- *Personlige passord til BankID-brikke og BankID på mobil, og pinkode til debetkort og kredittkort.*
- *OBS: CVC-kode (de tre siste sifrene som står i signaturfeltet på baksiden av bankkortet) regnes **ikke** som en personlig sikkerhetsanordning, fordi den er tilgjengelig for enhver, og er dermed ikke personlig.*

5.2 Du må betale kr. 12.000

Du må betale banken inntil kr. 12.000 for svindelen når:

1. *svindelen er skjedd ved et «elektronisk betalingsinstrument» hvis det ikke er benyttet et elektronisk betalingsinstrument, se kapittel 5.3.*
2. *du har brutt én eller flere av dine forpliktelser etter loven, **og***
3. *du har opptrådt «grovt uaktsomt»*

Eksempel:

Du har skrevet ned passordet til kredittkortet ditt på en lapp som du har liggende i skuffen på jobb, og lagt kredittkortet ditt i lommeboken din, som ligger på pulten. En kollega stjeler både lappen og kortet ditt og tar ut kr. 30.000 fra en minibank. Banken

⁶ Finansavtaleloven § 12 bokstav c

⁷ Forarbeidene til finansavtaleloven Ot.prp.nr.94 (2008 – 2009) s. 171

⁸ Forarbeidene til finansavtaleloven Ot.prp.nr.94 (2008-2009) s. 121

krever at du dekker beløpet. Etter en vurdering av grov uaktsomhet, kan man komme til at du har brutt dine plikter etter kredittkortavtalen med banken din, ettersom du har gitt kollegaene tilgang til brikken og passordet. Dette vil si at du må dekke kr. 12.000 for svindelen, mens banken må dekke det resterende beløpet på kr. 18.000.

At det er inntil kr. 12.000, betyr at du maks skal betale kr. 12.000. Dersom du har blitt svindlet for et mindre beløp enn 12.000, skal du bare betale dette beløpet.

Her beskriver vi de tre vilkårene som må være oppfylt for at du må dekke inntil kr. 12.000. **Alle tre vilkårene må være oppfylt** for at du blir ansvarlig.

5.2.1 Hva er et elektronisk betalingsinstrument?

Svindelen må være skjedd ved bruk av et elektronisk betalingsinstrument.

Et **betalingsinstrument** er et «*personlig instrument eller sett av prosedyrer som er avtalt mellom kunden og institusjonen, og som kunden benytter for å iverksette en betalingsordre*».⁹

Dette inkluderer fysiske instrumenter, for eksempel alle typer betalingskort, som kredittkort, og andre instrumenter, som mobiltelefon. Det vil også være fremgangsmåter, for eksempel kombinasjoner av passord og koder, som benyttes av kunden for eksempel for å logge seg inn i en nettbank.¹⁰

At dette må være **elektronisk**, betyr at instrumentet samler inn dataene elektronisk.¹¹

Eksempler på elektroniske betalingsinstrument:

- *BankID-brikke*
- *BankID på mobil*
- *Debetkort*
- *Kredittkort*

5.2.2 Hvilke plikter har du etter loven?

Du har mange plikter du må oppfylle når du eier et kredittkort eller BankID. I hovedsak er dette:

1. *Du må beskytte BankID-brikken din*
2. *Du må beskytte passordet ditt*
3. *Du må si ifra til banken dersom du tror du har blitt svindlet*

⁹ Finansavtaleloven § 12 bokstav c

¹⁰ Forarbeidene til finansavtaleloven Ot.prp.nr.94 (2008 – 2009) s. 171

¹¹ Forarbeidene til finansavtaleloven NOU 1994:19 s. 143

Det er nok at du har brutt én av pliktene for å bli ansvarlig. I det følgende går vi igjennom disse pliktene.

1 **Plikter etter avtalen**

Du må bruke betalingsinstrumentet i samsvar med avtalevilkårene.

Når du bestiller et betalingskort, en BankID-brikke eller BankID på mobil, må du signere en avtale der du aksepterer vilkår for bruken av BankID. Alle har gjort dette, og du får ikke bestilt et betalingsinstrument uten å ha akseptert vilkårene. Du plikter å følge disse vilkårene.

Det er **veldig viktig at du kontakter banken din** for å sjekke hvilke vilkår du har godtatt. Her ser du eksempler:

BankID-vilkår

FNOs Avtalevilkår for PersonBankID¹² brukes av mange banker for bruk av BankID-brikke og BankID på mobil. Her gir vi eksempler på de viktigste vilkårene som følger av denne. **NB! Det er viktig å lese hele avtalen! Det kan være plikter som følger av avtalen, som vi ikke nevner her.**

Sentrale plikter etter BankID-avtalen er:

BankID-brikken

«BankID-brikken skal ikke overdras eller på annen måte overlates til eller brukes av andre enn deg.»

Vårt eksempel: Du gir brikken til moren din. Dette kan forstås som at du har overdratt brikken til henne. Du legger igjen brikken i huset til en venn. Dette kan forstås som at du har *overlatt* brikken hos vennen din. Du har dermed brutt dette vilkåret.

Passord

«Passord, personlige koder og andre sikkerhetsprosedyrer må ikke røpes for noen, heller ikke overfor politiet, banken eller husstandsmedlemmer.»

Vårt eksempel: Du skriver ned passordet på en lapp som ligger synlig på stuebordet hjemme, og ektemannen din leser det. Dette kan forstås som at du har *røpet* passordet til ektemannen din. Det samme kan gjelde hvis du har fortalt passordet til noen. Du har dermed brutt dette vilkåret.

Underretning

*«Kunden må underrette Banken eller Bankens utpekte medhjelper **snarest mulig** etter at Kunden har fått kjennskap til eller mistanke om at PersonBankID og/eller*

¹² Se for eksempel DNBs bruk av avtalen her: https://www.dnb.no/portalfront/nedlast/no/privat/avtaler-vilkaar/BankID_avtale.pdf?popup=true. NB! Det er ikke sikkert at denne avtalen stemmer med den avtalen du har. Ta kontakt med banken din for riktig avtale.

tilhørende passord og personlig kode er kommet bort eller at uvedkommende har fått kjennskap til passord/personlig kode.»

Snarest mulig betyr at du må ta kontakt med banken så fort som mulig etter at du oppdager svindelen, og med en gang du har mulighet til det. Hvis du oppdager svindelen på en lørdag, ta kontakt med banken påfølgende mandag.

Vårt eksempel: Du blir klar over at noen har tatt opp et lån på kr. 100.000 hos DNB i ditt navn. Du venter likevel nesten en uke før du ringer DNB og forteller at du har blitt utsatt for svindel. Dette kan forstås som at du ikke har underrettet banken snarest mulig etter at du fikk kunnskap om svindelen. Du har dermed brutt dette vilkåret.

2 Plikter knyttet til passordet

Du må ta alle rimelige forholdsregler for å beskytte passordet ditt.

Typiske forholdsregler du bør overholde:

- *Ikke si passordet til andre*
- *Ikke skrive ned passordet ditt*
- *Ikke taste inn passordet slik at andre kan se det*
- *Ikke ha et enkelt passord som noen kan gjette*
- *Ikke ha samme passord på flere ulike steder*

Slike forhold *kan* være et brudd på plikten til å ta rimelige forholdsregler. Ta kontakt med Jussbuss hvis du ønsker mer informasjon.

3 Plikten til å si ifra til banken

Du må si ifra (underrette) banken uten ugrunnet opphold dersom du blir oppmerksom på tap, tyveri eller uberettiget tilegnelse av betalingsinstrumentet.

Hvis du oppdager eller mistenker at du har blitt utsatt for ID-svindel, er det svært viktig at du sier ifra til banken din *med en gang*. Dette er for å redusere risikoen for at svindleren tar opp mer lån i ditt navn.

Du har plikt til å underrette uansett hvordan betalingsinstrumentet har kommet bort og uavhengig av om et personlig passord også har kommet på avveie.¹³ Plikten gjelder også der du fortsatt har betalingsinstrumentet i din besittelse, men der du blir klar over at det har blitt misbrukt, for eksempel ved at du får et brev i posten fra en bank du ikke kjenner til, eller ser et lån du ikke kjenner igjen oppført i din selvangivelse.

Eksempler på noe som tyder på at noe er galt:

¹³ Forarbeidene til finansavtaleloven Ot.prp.nr.94 (2008-2009) s. 121

- *Du finner ikke BankID-brikken din*
- *Penger er borte fra kontoen din*
- *Du får fakturaer fra banker du ikke kjenner til*
- *Det står gjeld på selvangivelsen din som du ikke kjenner til*
- *Du får brev fra Namsmannen eller forliksrådet du ikke skjønner noe av*

Oppsummering

Du har altså en rekke plikter du må oppfylle når du eier et kredittkort eller BankID. I hovedsak er dette:

4. *Du må beskytte BankID-brikken din*
5. *Du må beskytte passordet ditt*
6. *Du må si ifra til banken dersom du tror du har blitt svindlet*

5.2.3 Hva er grov uaktsomhet?

Du må ha brutt en eller flere av dine plikter ved «grov uaktsomhet»

Uaktsomhet betyr uforsiktighet eller skjødesløshet. At du har vært uaktsom, betyr at du ikke har vært så forsiktig som en vanlig forstandig person i situasjonen ville vært.

For at uaktsomheten kan betegnes å være *grov*, må din handlemåte ha vært særlig klanderverdig for at du skal bli ansvarlig. Din handlemåte må utgjøre «*et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte*» for at en handling skal være grov uaktsom.¹⁴ Avgjørelser fra domstolene viser likevel at det ikke skal veldig mye til for å anse en handling som *grovt uaktsom*.

For å avgjøre om du har vært grovt uaktsom, må det foretas en samlet vurdering av alle forholdene. Forhold som kan spille inn er:

- **BankID kan føre til store tap**
Dersom en svindler får tilgang til BankID og passord, kan skaden bli veldig stor. En svindler kan ta opp svært store lån i banker og nettbutikker, i tillegg til å få tilgang til flere offentlige nettsider, som NAV, Altinn og Skattetaten. At skadepotensialet er stort, tilsier at man må være veldig påpasselig med sin BankID-brikke. Et kredittkort kan også lede til tap, men ikke like mye som en BankID.
- **Hvordan du oppbevarte ditt betalingsinstrument** (BankID-brikke, BankID på mobil eller betalingskort) **og personlige passord**
Se mer om hvordan man skal oppbevare disse under kapittel 5.2.2.
- **Om din oppførsel er vanlig**

¹⁴ Se Høyesterettsdom Rt. 2004 s. 499 (avsnitt 32)

Man vurderer om din handlemåte ligner hvordan en alminnelig forstandig persons handlemåte er på det aktuelle området. Dette betyr at uaktsomheten ikke vurderes ut ifra hvordan du personlig ville opptrådt i den aktuelle situasjonen, men hvordan enhver person ville handlet i den samme situasjonen. Jo mer vanlig din handlemåte er, jo mer skal til for å anse deg som uaktsom.

- **Om du hadde eller burde ha mistanke til svindleren**

Dersom du hadde konkrete opplysninger om at svindleren f.eks. hadde spilleproblemer eller hadde stjålet penger av deg tidligere, var risikoen for at du kunne bli svindlet, større. Dette kan medføre at du burde vært mer forsiktig enn ellers.

- **Om det var enkelt å handle annerledes**

Dersom du lett kunne ha unngått at noen så passordet ditt eller stjal BankID-brikken din, vil du kunne anses som uaktsom dersom du ikke har gjort dette.

Eksempler på uaktsomme handlinger fra dommer om ID-svindel:

- *En mann hadde lagt fra seg sine betalingskort i en låst koffert i en låst leilighet. I samme koffert lå en blokk, der kodene til kortet var skrevet ned på en kamuflert måte. Han ble ansett for å være grov uaktsom.¹⁵ Mannen kunne på en svært enkel måte ha unngått risikoen for å bli svindlet ved å ta med seg blokken sin.*
- *En kvinne hadde fått en tekstmelding som hun oppfattet var fra Netflix med en lenke til en nettside som fremsto som en Netflix-side. Nettsiden var falsk, og ved å legge inn sine kortopplysninger på siden, ble kvinnen svindlet for kr. 10.000. Hun ble ansett for å være grovt uaktsom¹⁶, fordi tekstmeldingen ikke så veldig ekte ut, og kvinnen burde ha undersøkt nærmere før hun la inn kortopplysningene. Finansklagenemnda antok dessuten at advarsler mot å følge lenker og å gi sikkerhetsopplysninger er allment kjente.*

Andre momenter kan også spille inn, og det må alltid gjøres en konkret vurdering av den enkelte sak. Dersom du er usikker på om du har vært grovt uaktsom, **ta kontakt med Jussbuss.**

¹⁵ Høyesterettsdom Rt. 2004 s. 499

¹⁶ Avgjørelse i Finansklagenemnda Finkn- 2019-939

5.3 Du må betale hele beløpet

Du kan bli ansvarlig for å betale tilbake hele beløpet banken krever av deg i tre situasjoner.¹⁷ Dette er alternative grunnlag, som betyr at **bare at ett av grunnlagene trenger å foreligge.**

5.3.1 Grov uaktsomhet

Du må betale hele beløpet til banken dersom:

1. Svindelen **ikke** er skjedd ved et «elektronisk betalingsinstrument» (se kapittel 5.2.1 for hva dette er),
2. Du har brutt en eller flere av dine forpliktelser etter loven (se kapittel 5.2.2 for hvilke plikter du har), og
3. Du har opptrådt «grovt uaktsomt» (dette kan du lese om i kapittel 5.2.3)

5.3.2 Forsett

Du må betale hele beløpet til banken dersom:

- Du har brutt en eller flere av dine forpliktelser etter loven (se kapittel 5.2.2 for hvilke plikter du har), og
- Du har brutt disse ved forsett

Forsett

Med forsett menes at man har gjort noe **med viten og vilje**. Det betyr at du ikke har vært skjødesløs eller uforsiktig, men har gjort noe fordi du har ønsket å gjøre det.

Eksempel:

Du låner ut betalingskortet ditt til en venn og ber henne ta ut kr 500,- fra en minibank, men vedkommende tar ut kr. 4.000.¹⁸ I kredittkortavtalen din står det at du verken skal gi fra deg kortet eller koden til kortet. Du har med viten og vilje gitt både kort og kode til vennen din, og du har dermed forsettlig brutt avtalen. Du må betale hele beløpet tilbake. Det er uten betydning at du ikke visste at vennen din tok ut mer enn du ba henne om å gjøre. Dette vilkåret kan også være oppfylt dersom man er klar over at man har blitt svindlet, men unnlater å ta kontakt med banken for å opplyse om hva som har skjedd.¹⁹

Vurderingen av om noe er gjort med forsett, er vanskelig. Ta kontakt med Jussbuss hvis du lurer på om du har handlet forsettlig.

¹⁷ Finansavtaleloven § 35 (3)

¹⁸ Forarbeidene til loven NOU 1994:19 s. 74

¹⁹ Se f.eks. avgjørelse i Finansklagenemnda FinKN-2016-61

5.3.3 Svik

Du må betale hele beløpet til banken dersom:

- *du har brutt en eller flere av dine forpliktelser etter loven (se kapittel 5.2.2 for hvilke plikter du har), og*
- *du har brutt disse ved svik.*

Svik

Loven har ingen definisjon av begrepet «svik». En må gå ut fra at svik krever at kunden enten med vilje har villedet banken, eller med vilje har holdt tilbake opplysninger som han eller hun måtte forstå var av avgjørende betydning. Det skal mye til før man anser noen som svikaktig, og det er banken som må bevise at du har handlet på denne måten.

6. ULOVFESTEDE ERSTATNINGSREGLER

Det at en regel er ulovfestet betyr at den ikke står skrevet i en lov. Det er regler som har utviklet gjennom mange år med avgjørelser fra domstolene og i juridisk litteratur, men som av forskjellige grunner ikke har kommet seg inn i noen formell lov. Reglene er likevel like bindende som en lovregel.

Det skal mindre til for at du må betale tilbake pengene til banken etter de ulovfestede reglene enn etter finansavtaleloven (kapittel 5). Dette er fordi den beskyttelsen finansavtaleloven gir svindelofferet, ikke gjelder etter disse reglene. Du må etter de ulovfestede reglene betale erstatning dersom du har vært uaktsom.

6.1 Når gjelder de ulovfestede reglene?

Disse reglene gjelder dersom svindelen ikke er skjedd ved en «uautorisert betalingstransaksjon» (se kapittel 3.2 for hva dette er).

Eksempler på noe som ikke er en uautorisert betalingstransaksjon:

- *Noen har inngått en avtale i ditt navn, for eksempel en låneavtale og pengene har blitt overført direkte til svindlers konto. I dette tilfellet har penger ikke gått ut av konto, og det har ikke skjedd en betalingstransaksjon.*
- *Noen har kjøpt varer på kreditt i ditt navn. I dette tilfelle har det heller ikke skjedd en betalingstransaksjon, fordi varene ikke har blitt betalt ennå.*
- *Du har samtykket til at noen har brukt kortet ditt, og gitt dem koden din.*

6.2 Du må betale hele beløpet dersom du har vært uaktsom

Du blir ansvarlig for hele beløpet dersom du har vært uaktsom.

I disse tilfellene kreves det bare simpel uaktsomhet, og ikke grov uaktsomhet. Sempel uaktsomhet betyr at det bare kreves at du *burde ha handlet annerledes*, ikke at denne handlingen var særlig alvorlig.

For å avgjøre om du har vært uaktsom må det foretas en samlet vurdering av alle forholdene. Dette kan spille inn:

- **BankID kan føre til store tap**
Dersom en svindler får tilgang til BankID og passord, kan skaden bli veldig stor. En svindler kan ta opp svært store lån i banker og nettbutikker, i tillegg til å få tilgang til flere offentlige nettsider, som NAV, Altinn og Skattetaten. At skadepotensialet er stort, tilsier at man må være veldig påpasselig med sin BankID-brikke. Et kredittkort kan også lede til tap, men ikke like mye som en BankID.

- **Hvordan du oppbevarte ditt betalingsinstrument** (BankID-brikke, BankID på mobil eller betalingskort) **og personlige passord**
Se mer om hvordan man skal oppbevare disse under kapittel 5.2.2.
- **Om din oppførsel er vanlig**
Man vurderer om din handlemåte ligner hvordan en alminnelig forstandig persons handlemåte er på det aktuelle området. Dette betyr at uaktsomheten ikke vurderes ut ifra hvordan du personlig ville opptrådt i den aktuelle situasjonen, men hvordan enhver person ville handlet i den samme situasjonen. Jo mer vanlig din handlemåte er, jo mer skal til for å anse deg som uaktsom.
- **Om du hadde eller burde ha mistanke til svindleren**
Dersom du hadde konkrete opplysninger om at svindleren f.eks. hadde spilleproblemer eller hadde stjålet penger av deg tidligere, var risikoen for at du kunne bli svindlet, større. Dette kan medføre at du burde vært mer forsiktig enn ellers.
- **Om det var enkelt å handle annerledes**
Dersom du lett kunne ha unngått at noen så passordet ditt eller stjal BankID-brikken din, vil du fortere anses som uaktsom dersom du ikke har gjort dette.

Andre momenter kan også spille inn, og det må alltid gjøres en konkret vurdering av den enkelte sak. Dersom du er usikker på om du har utvist uaktsomhet, **ta kontakt med Jussbuss**.

Eksempler på uaktsomme handlinger fra dommer:

- *En kvinne brukte nettbanken og BankID-passordet ved siden av samboeren sin, og hun gjorde det mulig for samboeren å se passordet hun tastet inn på sin PC. Hun måtte betale tilbake hele beløpet til banken.²⁰*
 - *Retten mente at hun enkelt kunne ha hindret at samboeren fikk mulighet til å kikke på passordet hun tastet inn på PC'en ved å vende seg bort fra han ved inntasting eller at hun skjulte selve inntastingen. Det at hun tastet inn passordet medførte en klar risiko for at samboeren kunne se hva passordet var. Hun må derfor bære ansvaret for at BankID-passordet kom til samboerens kunnskap.*
- *En kvinne ble ansvarlig for et lån hennes mor hadde tatt opp i hennes navn uten at hun kjente til det. Dette var begrunnet med at lånene ble ført inn på*

²⁰ Lagmannsrettsdom LG-2018-151437

selvangivelsen hennes, og at hun derfor burde ha oppdaget dette og kontaktet bankene for å opplyse om at hun hadde blitt svindlet.²¹

- *En mann hadde opplyst sitt passord på en brukerkonto på finn.no til en annen person, og hadde et tilnærmet likt passord på sin BankID. Han hadde dermed tatt en risiko ved å overlate et tilnærmet likt passord til svindler, og ble uaktsomt ansvarlig til å betale tilbake beløpet til banken.²²*

²¹ LF-2018-39633

²² Tingrettsdom TALST-2018-50976

7. STEG DERSOM DU HAR BLITT SVINDLET

Dersom du mistenker at du har blitt svindlet, for eksempel ved at en annen har tatt opp et lån, et kredittkort eller kjøpt varer i ditt navn, er det noen steg det er veldig viktig å ta. Dette er både for å bli klar over omfanget av den svindelen som allerede har skjedd, og for å hindre at ny svindel kan skje.

Du er i utgangspunktet ikke avtalerettslig forpliktet til avtaler du ikke selv har inngått. Etter loven kan du likevel bli erstatningsansvarlig overfor banker og andre kreditorer dersom du ikke har opptrådt tilstrekkelig aktsomt for å forhindre eller begrense svindelen. Det er derfor veldig viktig at du foretar deg disse stegene **med en gang**:

1. Anmeld forholdet til politiet

Dette kan du enten gjøre på et politikammer eller via deres nettsider www.politiet.no. Hvis du har en mistanke om hvem svindler er eller hvordan svindelen har skjedd, er det viktig å opplyse om dette til politiet. Be om en bekreftelse på at du har anmeldt forholdet.

2. Registrer kredittsperre

Frivillig kredittsperre innebærer at kredittyttere ikke kan kredittvurdere deg. Da kan de heller ikke låne ut kreditt, som for eksempel et lån eller et kredittkort, i ditt navn. En slik kredittsperre gir deg derfor en beskyttelse mot videre ID-svindler. Det finnes fire selskaper som kan bistå deg i å opprette kredittsperre: *Bisnode, Evry, Creditsafe og Experian*. Ta kontakt med selskapene via deres nettsider for å be om kredittsperre.

3. Endre alle passord og sperr BankID-brikken eller kredittkortet ditt

Ta kontakt med banken som har utstedt din BankID-brikke eller kredittkort. Forklar at du har blitt utsatt for svindel og at du derfor vil sperre BankID-brikken eller kredittkortet. Dette er veldig viktig, ellers kan du risikere at svindler tar opp flere lån i ditt navn.

4. Sjekk gjeldsregisteret

Gjennom gjeldsregistrene kan du få en oversikt over alle usikrede lån som står i ditt navn. Dette gir deg en oversikt over hvor omfattende svindelen er. Per i dag er det to gjeldsregistre i drift: www.gjeldsregisteret.com og www.norskgjeld.no. Disse skal inneholde samme opplysninger, men vi anbefaler at du sjekker begge sidene.

5. Varsle bankene om at du har blitt svindlet

Loven²³ pålegger deg å ta kontakt med bankene «uten ugrunnet opphold» etter å ha blitt oppmerksom på misbruk av BankID. Ta derfor kontakt med alle bankene så fort som mulig dersom du vet eller har mistanke om at du er utsatt for svindel. Vi anbefaler at du gjør dette skriftlig, slik at du har dokumentasjon

²³ Finansavtaleloven §§ 34 og 35

på at du har gjort det. Hvilke banker du skal ta kontakt med, kan du finne ut ved å se i gjeldsregistrene (se punkt 4).

6. Be bankene om informasjon

For å få oversikt over svindelen, er det viktig å spørre bankene hvordan lånene ble tatt opp. Her er et forslag til noen spørsmål du bør stille bankene. Se også på neste side, der vi har laget et forslag til forespørsel om berostillelse. Den inneholder de samme spørsmålene.

- Hvordan er gjelden blitt stiftet? Er det inngått en låneavtale i ditt navn, eller er det utstedt kredittkort som deretter har blitt anvendt av svindler? Er det brukt BankID, og er det oppgitt passord til BankID? Når ble kreditten stiftet? Be om å få tilsendt lånesøknaden.
- Til hvilken konto er lånene blitt utbetalt? Har svindler opprettet en konto i banken i ditt navn, for så å overføre pengene til seg selv, eller har banken overført lånebeløpet direkte til svindlers konto? Eksisterer det et gjeldsbrev?
- Hvem forvalter kravet nå? Er kravene videresendt til et inkassofirma, Namsmannen eller Forliksrådet? Finnes det noen forliksrådsdommer i saken?

7. Sjekk om du er forsikret mot ID-svindel

Noen forsikringsselskaper dekker juridisk bistand ved ID-svindel. Kontakt derfor ditt forsikringsselskap eller din bank og forhør deg om hva din forsikring dekker.

På de neste sidene har vi laget to forslag til brev du kan sende til bankene. Du kan sende disse enten som brev i posten eller som en e-post.

7.1 Forespørsel om berostillelse av krav som følge av svindel

Dette er et forslag til et skriv du kan sende til bankene for å opplyse bankene om at svindel har skjedd, samt å forespørre om at videre innkreving av kravet settes i bero. Dette er for å unngå at baken sender kravet til inkasso, der flere kostnader påløper. I dette brevet kan det også være hensiktsmessig å stille noen spørsmål om låneopptaket, se forslaget under. Vi anbefaler å sende dette til alle bankene hvor du har utestående kreditt som følge av svindel. Vi anbefaler videre å legge ved så mye informasjon som mulig, for eksempel politianmeldelsen og annen informasjon som kan dokumentere at du har blitt svindlet.

«Ditt navn

Sted:.....

Dato.....

Adresse

Kreditors navn

Adresse

Hei,

Jeg har blitt utsatt for omfattende svindel. Svindler har ved å misbruke min identitet tatt opp kreditt hos dere. (*Fortell hvordan du tror dette har skjedd, enten via BankID og personlig passord, ved stjålet/mistet betalingskort eller lignende*). Jeg har anmeldt forholdet, og saken er under etterforskning, se vedlagte anmeldelse.

Jeg ber om at saken settes i bero til politiet har etterforsket saken, og jeg har fått orientert meg om omfanget av svindelen. Jeg ber også om å få flere opplysninger om hvordan lånet har blitt tatt opp, og ber dere svare på følgende spørsmål:

1. Hvordan er gjelden blitt stiftet? Er det inngått en låneavtale i mitt navn, eller er det utstedt kredittkort som deretter har blitt anvendt av svindler? Er det brukt BankID, og er det oppgitt passord til BankID? Når ble kreditten stiftet? Jeg ber om å få tilsendt lånesøknaden.

2. Til hvilken konto er lånene blitt utbetalt? Har svindler opprettet en konto i banken i ditt navn, for så å overføre pengene til seg selv, eller har dere overført lånebeløpet direkte til svindlers konto? Eksisterer det et gjeldsbrev?

3. Hvem forvalter kravet nå? Er kravene videresendt til et inkassofirma, Namsmannen eller Forlikrådet? Finnes det noen forlikrådsdommer i saken?

Med vennlig hilsen,

Ditt navn»

7.2 Forespørsel om frafall av krav som følge av svindel

Dette er et forslag til forespørsel om frafallelse av krav, dvs. at bankene sletter kravet mot deg. Vi anbefaler at du sender dette skriftlig, slik at du kan få en skriftlig bekreftelse på at banken sletter kravet. Vi gjør oppmerksom på at det ikke alltid er like lett å få bankene til å slette kravet.

Ditt navn

Sted:..... Dato:.....

Adresse

Kreditors navn

Adresse

Hei,

Jeg har blitt utsatt for omfattende svindel. Svindler har ved å misbruke min identitet tatt opp kreditt hos dere. *(Fortell hvordan du tror dette har skjedd, enten via BankID og personlig passord, ved stjålet/mistet betalingskort eller lignende).* Jeg har anmeldt forholdet, og saken er under etterforskning, se vedlagte anmeldelse.

Denne oversikten viser det totale omfanget av svindelen: *(Fortell om hvilke andre banker som har krav mot deg nå. Du kan for eksempel lage en tabell med banker og lånesum i hver sin kolonne, eller legge ved en utskrift av oversikten fra www.gjeldsregisteret.com eller www.norskgjeld.no).*

Jeg har ikke, og vil heller ikke senere få mulighet til å betjene et lån jeg ikke selv har tatt opp. *(Her kan du fortelle litt om din økonomiske situasjon)*

Jeg ber derfor om at kravet frafalles i sin helhet.

Håper på positiv og rask tilbakemelding.

Med vennlig hilsen,

Ditt navn

8. NYTTIGE TELEFONNUMRE

Alfabetisk liste	Telefonnr.
Datatilsynet	22 39 69 00
Finansklagenemnda	23 13 19 60
Forbrukerrådet	23 40 05 00
Forlikrådet i Oslo	21 01 47 00
Lånekassen	21 49 60 00
Namsfogden i Oslo	21 01 47 00
NAVI, Navs Innkrevingssentral	21 05 11 00
NAVs Servicetelefon	55 55 33 33
Politiet (som i tillegg kan gi telefonnummer om Forlikrådet og Namsmannen der du bor)	02800
Statens innkrevingssentral	75 14 90 02

Jussbuss

Jussbuss

Skippergata 23, 0154 Oslo

Saksmottak:

Du kan ta kontakt med oss på telefon eller møte opp personlig i våre lokaler, innenfor våre saksmottakstider:

Mandag 17:00-20:00 og tirsdag 10:00-15:00

Telefon: 22 84 29 00 – Faks: 22 84 29 01

www.jussbuss.no